

РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ У СТАНОВЛЕННІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ (НА ПРИКЛАДІ «ФЕДЕРАЦІЇ СПОРТИВНИХ ТОВАРИСТВ РУМУНІЇ»), ПОЧАТОК ХХ СТ.

Цибанюк Олександра Олександрівна,
канд. пед. наук, доцент
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна

Вступ. Організація результативного та ефективного фізичного виховання дітей та молоді сучасної країни базується на злагодженій системі – сформованому нормативно-правовому регламентуванні, програмно-методичному та науковому забезпеченні, наявності спеціалізованих споруд та підготовлених кадрів тощо. Потенціал громадських об'єднань у даному напрямі, синергічні можливості товариств, спілок та федерацій у напрямі виховання підростаючого покоління важко не відокремити.

Ціль роботи – виокремити роль громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості у становленні фізичного виховання дітей та молоді в Румунії початку ХХ ст.

Матеріали та методи. В процесі дослідження використано матеріали бібліотечних фондів наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (м. Чернівці, Україна), Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (м. Київ, Україна), Центральної бібліотеки університету «Лучан Блага» (м. Клуж-Напока, Румунія), Буковинської бібліотеки імені І. Сбієра (м. Сучава, Румунія); освітніх он-лайн платформ «Scribd» та «Academia»; сайтів Міністерства освіти Румунії, національних спортивних федерацій – регбі, легкої атлетики, велоспорту.

Методологічною основою дослідження є комплекс підходів до вивчення теорії і практики фізичного виховання учнівської молоді (кінця ХІХ – ХХІ ст.), необхідних для здійснення ретроспективного аналізу порушеної проблеми:

історіографічний (дозволив з'ясувати ступінь дослідженості проблеми в історико-педагогічній науці); регіональний (забезпечив виявлення історичних чинників розвитку фізичного виховання у визначених хронологічних межах на румунській території); хронологічний підхід тощо.

Результати та обговорення. Характерною рисою початку ХХ ст. стала співпраця громадських організацій й представників державного управління в організації результативного фізичного виховання дітей та молоді, зокрема позашкільних його форм. Розвиток фізичного виховання і спорту неможливо розглядати без аналізу діяльності «Федерація спортивних товариств Румунії». Спроби різних тіловиховних спілок об'єднатись, активна діяльність «Румунської федерації гімнастики, зброї і стрільби» призвели до створення в 1912 р. «Федерації спортивних товариств Румунії» (ФСТР), яка консолідувала всі вище означені спілки – від більше чим 20 осередків (1906 р., «Румунська федерація гімнастики, зброї і стрільби») до 6000 членів (1912 р.). 1 грудня 1912 р. в салоні Румунського королівського автомобільного клубу в м. Бухарест відбулися перші збори федерації. До розробки програмних положень федерації, що були оприлюднені на зборах, долучились І. Костінеску та І. Камерасеску. В організаційний комітет спілки входили: наслідний принц Фердинанд – президент, принц Кароль – генеральний секретар та ще 22 особи. До числа почесних членів віднесли К. Дісеску та Н. Хір'єу, секретарями комітетів визначені Г. Костеску, І. Ніколаеску, Н. Іліеску Брінчені. Головною метою новоствореної федерації, на думку принца Кароля, стало фізичне виховання молоді у румунських школах всіх класів. До складу організації входили адміністративний і спортивний комітети, та легкоатлетична секція (І. Камерасеску, Г. Каракостя, Дж. Костеску, Дж. Іконому, К. Кіріаческу), з регбі, з тенісу, з фехтування, з велосипедного спорту, стрілецька комісія; комісії футбольних асоціацій, з зимових видів спорту – у складі 5 чоловік. Окремо були створені пропагандистський та шкільний комітет, що займались популяризацією спортивної діяльності серед населення Румунії та поширення

спорту серед дітей і молоді, впровадження елементів спортивних ігор, єдиноборств та гімнастики в урочну та позаурочну діяльність у закладах освіти.

ФСТР стала першою центральною спортивною організацією, яка об'єднала всіх активістів та охопила майже всі види спорту країни: організована тренувальна і змагальна діяльність у різних видах спорту – зокрема, національні чемпіонати, складала спортивні календарі, розроблені положення про змагання, запроваджений узагальнений статут тощо. Задля «затвердження» нової федерації було запропоновано виготовлення офіційного костюма для масових заходів – блакитна футболка в чорну смужку, на лівій стороні грудей щит у кольорах Румунії – червоний, жовтий, синій; білі штани, манжети з блакитно-чорними вертикальними смужками та чорні панчохи [1].

Опікувались аспектами фізичного виховання дітей та молоді і в культурних товариствах країни. Влітку 1913 р. при товаристві «Астра» («Asociația Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român, ASTRA») було створено гімнастично-спортивний підрозділ, що діяв до 1928 р., на чолі з президентом Ю. Хатіеджану. У звіті товариства за 1913 р. поряд із значними досягненнями – розвитком нових видів – боксом, тенісом, спортивними іграми тощо, популяризацією сталих – фехтування, народних танців, легкої атлетики, були виокремлені труднощі «проникнення фізичного виховання» як дисципліни в освітню програму: недостатність фінансових ресурсів для створення матеріальної бази, облаштуванням спортзалів, найму вчителів і тренерів, загальні упередження, пов'язані з фізичними вправами [4, с. 13].

У звіті ФСТР за 1913 р. зафіксовано офіційну реєстрацію регбі як виду спорту, а в 1914 р. створена комісія з регбі у складі федерації (яка стала в 1931 р. Румунською федерацією регбі – О. Ц.). У 1915 р. були складені перші правила гри, зокрема введені карточки арбітрів [2].

У червні 1913 р. на загальних зборах ФСТР, популяризатор спорту, міський голова м. Бухарест Г. Кантакузіно оприлюднив офіційне рішення спочатку про офіціальну відміну орендної плати за використання майданчику

просто неба загальною площею близько 25 га, який став відомий під назвою «Федерація», а згодом про передачу його у власність спілки. Питання щодо створення спортивного парку «Parc al Sporturilor» піднімалося ще у 1912 р., 12 листопада за ініціативою принца Кароля, доктора Костінеску, І. Камаресеску, професора Г. Мунтяну Мургочі та за участі група спортивних діячів і делегатів румунських спортивних товариств відбулися збори щодо управління та контролю за діяльністю майбутнього парку [4]. 9 березня 1914 р. відбулося урочисте відкриття парку Федерації спортивних товариств Румунії [3].

Дистанція першого національного кросу, організованого у квітні 1916 р. ФСТР становила 8 км [1].

І. Камарашеску, один із активістів та популяризаторів саме легкої атлетики в Румунії, перший президент секції легкої атлетики у ФСТР, проаналізувавши методичне забезпечення фізичного виховання і спорту дітей та молоді визнавав катастрофічну нестачу саме румунських джерел, наголошуючи, що «французи зробили потужний внесок, приділивши легкій атлетиці значну увагу у «Larousse sportif» за 1905 р. («Larousse» – відомий у Європі початку ХХ ст. енциклопедичний словник – О.Ц.). В ньому були оприлюднені регламент організації змагань, засади суддівства та системи змагань, правил тренувань та специфіка фізичних зусиль саме в цьому виді спорту [1].

Висновки. Популярність європейських гімнастичних систем в Румунії, поява та розвиток громадського тіловиховного руху (молодіжна група «Маленький Доробанті»; «Румунське центральне товариство зброї, гімнастики та стрільби», 1867 р.; гімнастичні – «Товариство музики і гімнастики», 1902 р., «Майбутнє», «Румунська молодь», «Гурток викладачів гімнастики м. Бухареста»; «Румунське товариство туристів», 1903 р.; «Румунська федерація гімнастики, зброї і стрільби», 1906 р.; «Федерації спортивних товариств Румунії» (ФСТР), 1912 р.; молодіжний регбійний клуб «Societatea Universitara Sportul Studentesc», 1914 р.; «Черчетешія», 1914 р.) призвела до заснування та потужного розвитку матеріально-технічної бази в регіоні –

гімнастичні майданчики (м. Медіашт, м. Брашов, м. Сібіу, м. Сігішоара та м. Бистриця), іподром Бенеаса («Jokey Club»), велодром (1894 р.), спортивний парк «Parc al Sporturilor» (1914 р.). В країні розвиваються фехтування, гімнастика, легка атлетика, футбол, регбі, боротьба тощо.

Список використаних джерел:

1. Din istoria federației române de atletism. URL: <https://www.fra.ro/clujul-oras-de-referinta-in-istoria-atletismului-romanesc/> (дата звернення 22.09. 2021).

2. Istoric Rugby în Romania. URL: <https://rugbyromania.ro/istoric-rugby-in-romania/> (дата звернення 22.09. 2021).

3. Istoria sportului românesc: URL: <https://www.facebook.com/213095694549/posts/10157290811589550/> (дата звернення 22.08. 2020).

4. Turcu D.V. Istoria educației fizice școlare și a asociațiilor sportive în Transilvania, de la începuturi până la mijlocul secolului XX. URL: <https://doctorate.ulbsibiu.ro/wp-content/uploads/rez-ro-Turcu.pdf> (дата звернення 03.02.2022).